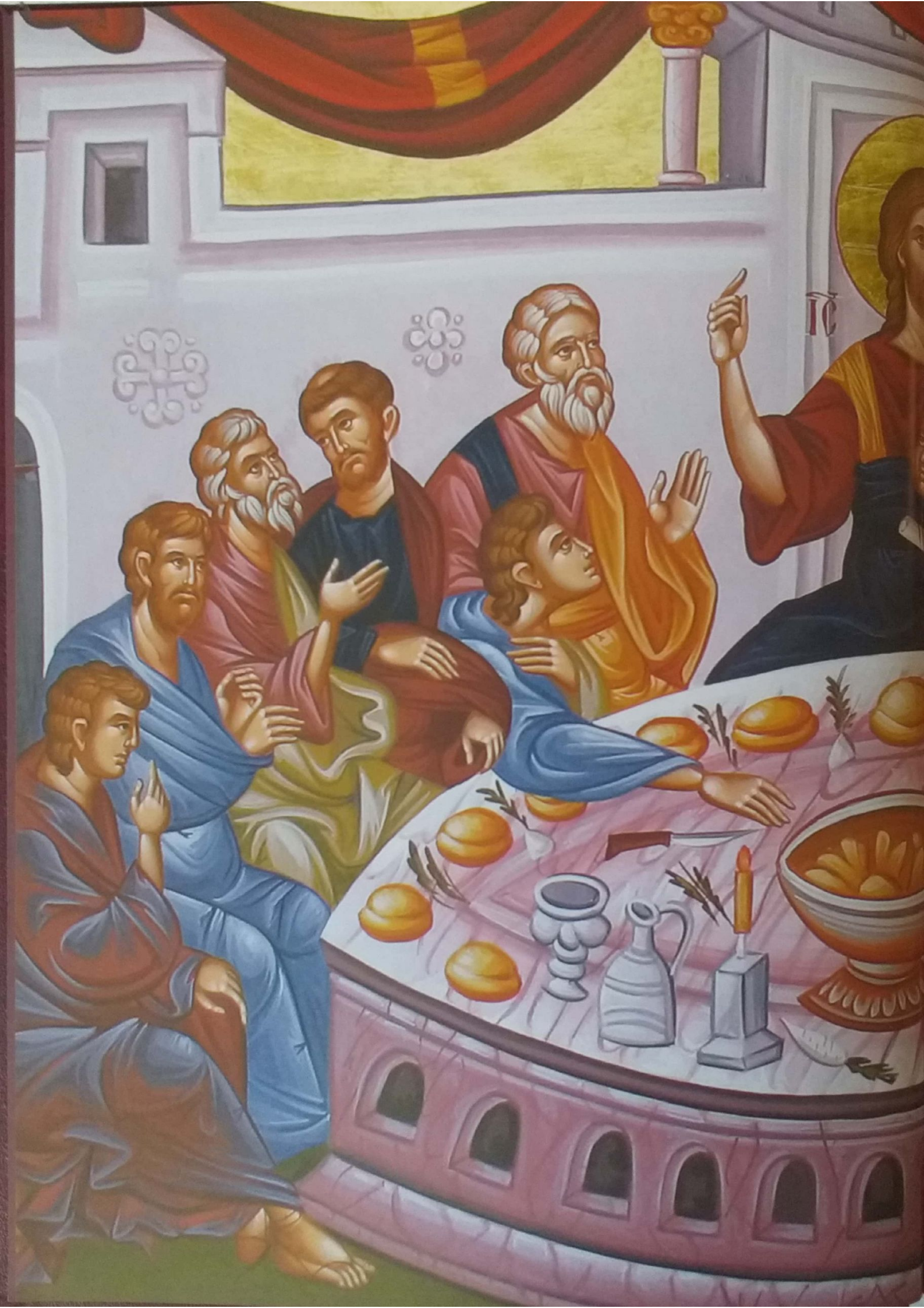

СЛАВЕ

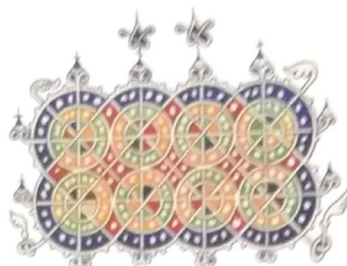
И ОБИЧАЈИ КОД СРБА

Садржај

Увод	11
Назив	12
Порекло	13

Славски обичај и обреди

Молитва за освећење славског колача	17
Водоосвећење	20
На дан славе	21
Позивање на славу, поздрављање и дочек гостију	22

Обредни предмети

Славски колач	25
Славско жито	27
Славска свећа	29
Црвено вино	31
Икона	33
Тамјан	34
Уље и кандило	35
Босиљак	36

Крсне славе

Свети Василије Велики – Мали Божић – Српска Нова година	39
Богојављење	41
Свети Јован Крститељ	45
Свети Сава	49
Часне вериге Светог апостола Петра	55
Свети Атанасије	56
Преподобни Максим Исповедник	59
Света Три Јерарха	61
Свети Трифун	65
Сретење Господње	69

Свети Симеон Богопримац.....	73
Свети свештеномученик Харалаампије.....	74
Преподобни Симеон Мироточиви (Стефан Немања)	77
Преподобни Авксентије – Свети Кирил Словенски (Ћириловдан)	83
Свети Великомученик Теодор Тирон	87
Светих Четрдесет мученика (Младенци)	89
Свети Алексије Човек Божји	93
Благовести	95
Свети Георгије	99
Свети еванђелист Марко	103
Свети Василије Острошки	105
Свети пророк Јеремија	108
Пренос моштију Светог Николе	110
Свети Кирило и Методије.....	112
Свети Константин и Јелена	115
Свети апостоли Вартоломеј и Варнава	119
Свети пророк Јелисеј	123
Свети Кнез Лазар – Видовдан	125
Рођење Светог Јована Крститеља (Ивањдан)	129
Свети апостоли Петар и Павле	131
Свети великомученик Прокопије	135
Свети архангел Гаврило.....	137
Света великомученица Марина (Огњена Марија).....	141
Свети пророк Илија.....	143
Света Марија Магдалина (Блага Марија).....	147
Света мученица Параскева (Трнова Петка)	148
Свети Пантелејмон	151
Преподобна мати Ангелина (мајка Ангелина)	153
Свети мученици Макавеји – Изношење Часног крста	156
Пренос моштију Светог Стефана	158
Преображење Господње	161
Успење Пресвете Богородице (Велика Госпојина)	163
Свети мученик Агатоник.....	166
Свети мученици Адријан и Наталија	168
Усековање Светог Јована Претече	171
Свети Александар Невски	175

Свети Симеон Столпник	179
Свештеномученик Вавила– Свети пророк Мојсеј Боговидац	181
Рођење Пресвете Богородице (Мала Госпојина)	185
Свети Јоаким и Ана	187
Крстовдан	188
Света Софија и њене три кћери Вера, Љубав и Нада	191
Свети великомученик Јевстатије	193
Зачеће Светог Јована Крститеља	195
Свети Јован Богослов	197
Свети Киријак (Михољдан)	199
Покров Пресвете Богородице	203
Свети апостол Тома	206
Свети мученици Сергије и Вакх (Срђевдан)	209
Преподобна Параскева (Света Петка)	211
Свети еванђелист Лука	215
Свети Прохор Пчињски	217
Свети апостол Јаков	221
Свети Димитрије	222
Свети Арсеније архиепископ српски (Арсеније Сремац)	225
Свети Аврамије	228
Свети Козма и Дамјан (Врачеви)	231
Свети Георгије (Ђурђиц)	235
Свети Архангел Михаило (Аранђеловдан)	237
Свети Стефан Дечански (Свети Мрата)–Свети мученик Мина	241
Свети Јован Милостиви	248
Свети Јован Златоусти	251
Свети апостол Филип	255
Свети јеванђелист Матеј	257
Ваведење Пресвете Богородице	259
Света великомученица Екатерина	261
Свети Климент Римски	265
Свети Алимпије Столпник	267
Свети апостол Андреј	269
Света Варвара	272
Свети Сава Освећени	274
Свети Никола	277

Свети Спиридон.....	283
Свети Игњатије Богоносац	287
Свети Стефан	289

Божик

Божикни празници и обичаји.....	293
Детинци.....	293
Материце.....	293
Оци или Очеви	294
Тужиндан	294
Бадњи дан.....	295
Божик.....	301

Покретни празници

Лазарева субота (Врдица).....	309
Цвети	311
Велики петак	315
Ускрс.....	319
Вазнесење Господње (Спасовдан).....	325
Света тројица (Духови)	327

Традиционалне годишње поворке

Пролећне обредне поворке	333
Лазаричке песме	333
Песме на Цвети и Благовести.....	336
Ускршње песме.....	337
Песме на ружичалу (дружичалу)	338
Песме уз крстоноше	339
Ђурђевданске песме	340
Краљичке песме.....	342
Ивањданске песме	345
Петровданске песме	348
Илинданске (додолске) песме	350
Коледарске песме	351
Зимске обредне поворке	354
На Бадњи дан	354
Вертеп.....	354
Коринџаши и коледари	355
На Нову годину	357

ОБИЧАЈИ И ОБРЕДИ ИЗ ЖИВОТА ПОЈЕДИНЦА

Рођење и крштење	361
Рођење	361
Крштење	362
Ступање у брак (венчање)	365
Услови за склапање црквеног брака	366
Култ мртвих	367
Обичаји везани за сахрану	367
Опремање покојника	367
Припреме за сахрану	368
Опело	368
Целивање покојника	369
Погребна поворка	369
Спуштање у гроб	369
Освећење водице	370
Сувишни обичаји	370
Црнина и време после сахране	370
Трећина	371
Четрдесетодневни помен	371
Полугодишњица и годишњица	371
Задушнице	372
Гробља	372
Кремација	372
Самоубиство	372

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

Црвено слово у календару	375
Недеља	375
Заветни празници	375
Петак пред велике празнике	376
Православни дом	376
Освећење дома	376
Икона	377
Кандило	377
Чирак и свећа	377
Слово, анафорник, просфорник	378
Босиљак	378
Кадионица, жар, тамјан	378

СВЕТО ПИСМО – Библија	378
МОЛИТВЕНИК	379
Домаћа молитва	379
Лична молитва	379
Пост	380
Из православног Катихизиса	382
Поговор	383

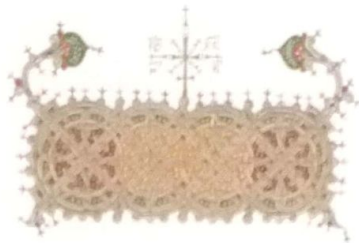
И

ХС

Здѣ сѣди хощи о
свѣтлост тѣмъ лю
демъ ко всѣмъ
мѣстѣмъ свѣтлост
и по себѣ животъ.

УВОД

Пре примања хришћанства Срби су били многобожачки народ. Поред врховних божанстава, које су сви поштовали, сваки дом је имао и своје домаће божанство. Везани за домаће навике и обичаје, у сусрету са хришћанством, Срби су се најтеже одрицали домаћих божанстава. Свети Сава, мудар и практичан, многобожачке кумире и идоле заменио је великим светитељима Српске православне цркве.

Слава или крсно име је прастари народни обичај код Срба, са значајним религиозним значењем и садржајем. Слава није лична, индивидуална светковина, него кућна, породична, јер по Апостолу Павлу породица је „мала Црква“. Слава се преноси с колена на колена, по правилу, по мушкој линији сродства. После Божића, слава је најрадоснији породични празник. За ту прилику сва породица је на окупу. На славу се позивају рођаци, кумови, пријатељи и суседи којима је слава неки други светац. Кућни светац се дубоко поштује, њему се моли и њиме се заклиње (најчешће речима: „Тако ми крсног имена“). Пошто је трпеза битан елемент славе, постоје тзв. посне и мрсне славе. Уколико слава пада у среду или петак и у време поста, Црква прописује посну славску трпезу (без меса, млечних производа и јаја). Изузетак су оне славе које падају у време тзв. „трапаве седмице“, када Црква разрешава вернике од поста, и тада слава може бити мрсна у среду и петак.

Првохришћанска је вера, од Бога дата и од Светих апостола предата, да се слави Бог и Његови светитељи. Слављење Бога и Божјих угодника: анђела, апостола, пророка, мученика, светитеља, преподобних и свих праведника, јесте хришћански православни животни став, којим се исповеда вера у прави циљ и смисао људског живота и овде на земљи и у вечности. Јер ко слави Бога и Божје светитеље, тај слави истинску и вечну славу човекову у Богу Живом и Истинитом, и онда неће славити никакве лажне богове ни пролазне и смртне људе овога света. Ко слави Бога и Божје свеце, као праве и истините, бесмртне људе, који из овог пролазног и смртног живота Богом Живим пређоше у живот вечни и бесмртни, тај ће се и сам славом Божјом прославити и Богу и светима уподобити, јер ће од Бога бити заједно са светима прослављен у вечном Царству Небеском.

Међу свим феноменима нашег народног живота, индивидуалног, породичног и друштвеног, крсна слава заузима централно место. Јован Цвијић је славу постулирао као национално обележје Срба, она је наш најдубљи изданак и најочигледнији знак распознавања. Феномен славе је веома традиционалан, споро се мења, односно развија, увек чувајући и носећи имплиците литургијске вреже која је тада ушла у породицу.

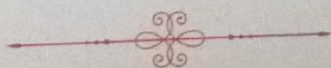

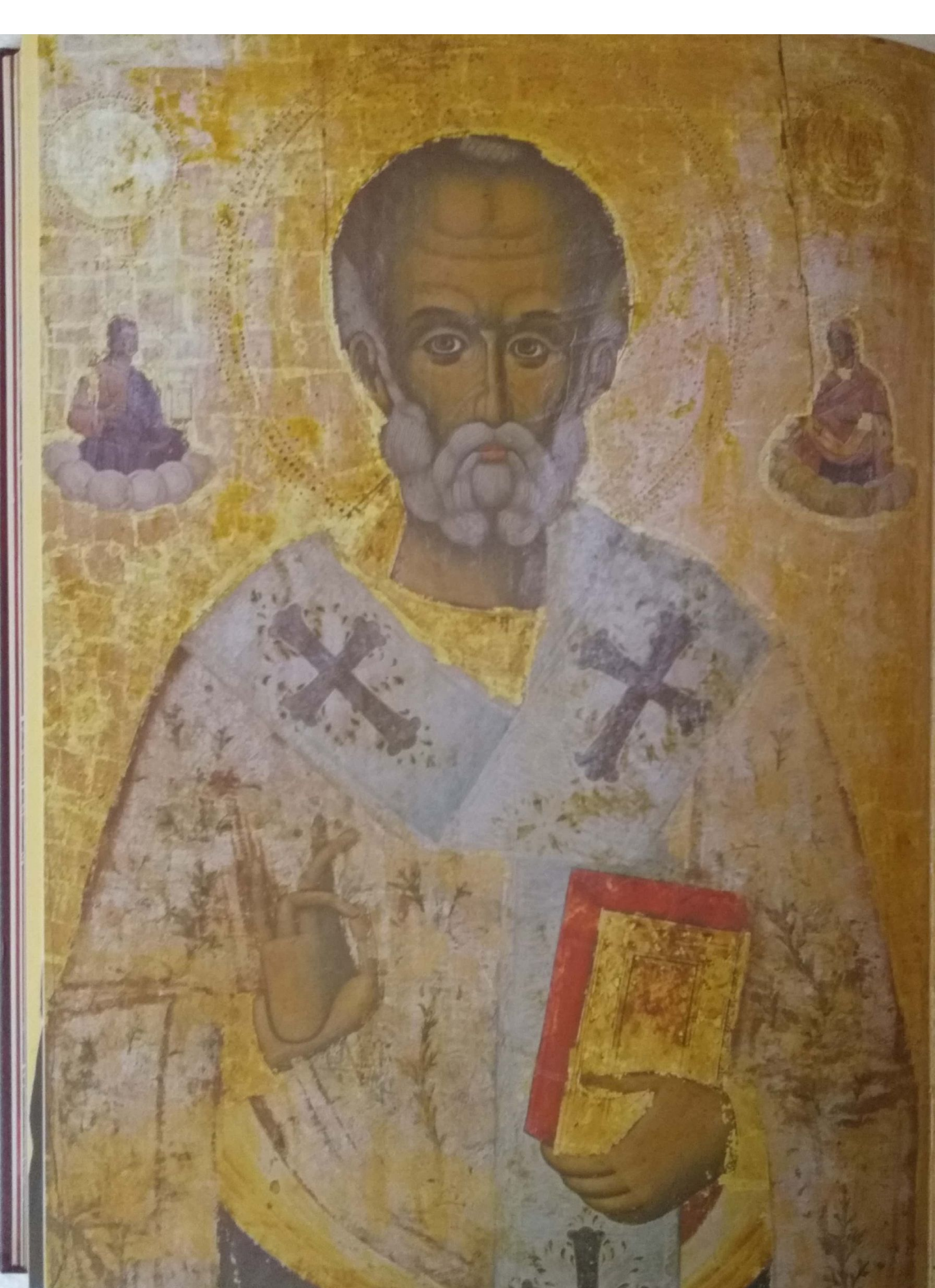
СВЕТИ НИКОЛА

6. ДЕЦЕМБАР ✝ 19. ДЕЦЕМБАР

Свети Никола (грчки: Άγιος Νικόλαος; Патара, око 270 - Мира, око 345), у хришћанству још познат и као Никола Мирликијски, Никола Чудотворац, светац је у традиционалним црквама, архиепископ Мира Ликијске. У хришћанству се поштује као чудотворац, у источном хришћанству још и као заштитник путника, затвореника и сиромашних, а у западном хришћанству и као заштитник готово свих слојева друштва, али нарочито деце. Свети Никола је рођен у граду Патари у области Ликија у Малој Азији, на обали Средоземног мора, од родитеља Теофана и Ноне, у време римског цара Валеријана. Још као дете Никола је показивао необичне душевне дарове. Када је одрастао и изучио школе, желио је да ступи у свештенички чин, те га његов стриц, архиепископ, произведе за свештеника града Мира. Када Николи помреше родитељи, који су били врло богати, он поче од свог наследства помагати сиротињу, делећи милостињу и удавајући сироте девојке. По смрти његовог стрица, епископи и свештеници из Ликијске области, искупе се да изаберу новог архиепископа и договоре се да изаберу највреднијег и најтачнијег у извршавању дужности. Пошто су се уверили да је управо Никола такав, изаберу га за архиепископа мирликијског. Као архиепископ Никола је поучавао народ у вери, не само у цркви, већ и по домовима, на улици и на сваком месту. Младић је саветовао, обилазио болесне, сужње откупљивао и пуштао на слободу, жалосне је тешио, а грешницима је показивао пут и начине да се поправе. Али, када наста љуто гоњење хришћана под царем Диоклецијаном, Никола је допао тамнице и у њој провео много година, све док цар Константин не даде свима слободу, те се Никола опет врати на своју архиепископску столицу. Када је после тога цар Константин сазвао први Васељенски сабор у Никеји, Никола је био члан тог сабора, који је осудио Арија и његову науку. Из ревности према чистој вери, ударио је Арију шамар. Пошто је царица Јелена у то доба пронашла Христов крст у Јерусалиму, многи почеше да обилазе света места. И Никола је обишао сва света места. На овом путу десили су се многи чудновати случајеви. Прича се да када се Светитељ навезао на море, он предсказа олују. Морнари, познавајући све морске знаке, исмијавали су Николу што говори о стварима које не разуме, говорећи да олује неће бити. Али се ускоро навукоше густе црни облаци, задуваше јаки ветрови и ужасна бура почне да бесни. Сви се на лађи уплашише, очекујући да свакога часа постану жртве запенушаних таласа. Никола паде Богу на молитву и облаци се разиђоше, ветар преста и бура се утиша. Када се из Палестине враћао кући погоди се Никола са неким лађарем да га одвезе у Ликију. Али, када испловише, лађар не хтеде да

1891
JAN 10 1891
LIBRARY